

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักบริหารกองทุนฯ โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๗๗๕๐ (๓๒๙)

ที่ กษ.๐๒๒๐/ว.๓๑๕๕

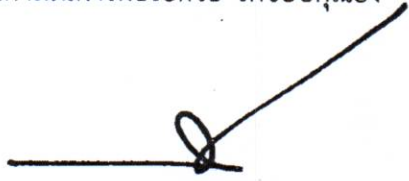
วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติงานกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน

เรียน เกษตรและสหกรณ์จังหวัด

ด้วยการดำเนินงานกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน ประจำปีบัญชี ๒๕๖๕ ในขณะนี้ใกล้สิ้นสุดแล้ว สำนักบริหารกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและรับเรื่องร้องเรียน (สกร.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบริหารกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน (อบก.) ส่วนกลาง ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการอนุมัติค่าขอกู้ยืมเงินของ อบก. ส่วนต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบ และหลักเกณฑ์การขอกู้เงินกองทุนหมุนเวียนฯ ตามนัยมติที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ซึ่งออกเป็นประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์การช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน และแนวทางการติดตามการชำระหนี้ ประกาศ ณ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑ ข้อ ๑๔ จึงขอชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติงานกองทุนหมุนเวียนฯ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้ ในการนี้ ขอความอนุเคราะห์จากท่านส่งหนังสือการชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติงานกองทุนหมุนเวียนฯ โดยแจ้งประธาน อบก. ส่วนอำเภอ ทุกอำเภอ เพื่อทราบและใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(นายสุวิญญู ฤทธิชัย)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุน
เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและรับเรื่องร้องเรียน
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำเนาแจ้งเวียน

- ๑ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สมุทรปราการ
- ๒ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด นนทบุรี
- ๓ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ปทุมธานี
- ๔ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด พระนครศรีอยุธยา
- ๕ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด อ่างทอง
- ๖ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ลพบุรี
- ๗ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สิงห์บุรี
- ๘ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ชัยนาท
- ๙ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สระบุรี
- ๑๐ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ชลบุรี
- ๑๑ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ระยอง
- ๑๒ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด จันทบุรี
- ๑๓ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ตราด
- ๑๔ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ฉะเชิงเทรา
- ๑๕ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ปราจีนบุรี
- ๑๖ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด นครนายก
- ๑๗ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สระแก้ว
- ๑๘ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด นครราชสีมา
- ๑๙ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด บุรีรัมย์
- ๒๐ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สุรินทร์
- ๒๑ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ศรีสะเกษ
- ๒๒ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด อุบลราชธานี
- ๒๓ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ยโสธร
- ๒๔ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ชัยภูมิ
- ๒๕ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด อำนาจเจริญ
- ๒๖ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด หนองบัวลำภู
- ๒๗ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ขอนแก่น
- ๒๘ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด อุดรธานี
- ๒๙ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เลย
- ๓๐ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด หนองคาย
- ๓๑ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด มหาสารคาม
- ๓๒ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ร้อยเอ็ด
- ๓๓ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด กาฬสินธุ์
- ๓๔ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สกลนคร
- ๓๕ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด นครพนม
- ๓๖ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด มุกดาหาร
- ๓๗ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เชียงใหม่
- ๓๘ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ลำพูน
- ๓๙ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ลำปาง
- ๔๐ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด อุดรดิตถ์
- ๔๑ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด แพร่
- ๔๒ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด น่าน
- ๔๓ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด พะเยา
- ๔๔ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เชียงราย
- ๔๕ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด แม่ฮ่องสอน
- ๔๖ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด นครสวรรค์
- ๔๗ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด อุทัยธานี
- ๔๘ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด กำแพงเพชร
- ๔๙ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ตาก
- ๕๐ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สุโขทัย
- ๕๑ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด พิษณุโลก
- ๕๒ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด พิจิตร
- ๕๓ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เพชรบูรณ์
- ๕๔ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ราชบุรี
- ๕๕ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด กาญจนบุรี
- ๕๖ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สุพรรณบุรี
- ๕๗ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด นครปฐม
- ๕๘ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สมุทรสาคร
- ๕๙ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สมุทรสงคราม
- ๖๐ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เพชรบุรี
- ๖๑ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์
- ๖๒ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด นครศรีธรรมราช
- ๖๓ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด กระบี่
- ๖๔ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด พังงา
- ๖๕ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ภูเก็ต
- ๖๖ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สุราษฎร์ธานี
- ๖๗ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ระนอง
- ๖๘ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ชุมพร
- ๖๙ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สงขลา
- ๗๐ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สตูล
- ๗๑ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ตรัง
- ๗๒ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด พัทลุง
- ๗๓ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ปัตตานี
- ๗๔ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ยะลา
- ๗๕ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด นราธิวาส
- ๗๖ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด บึงกาฬ

ชักข้อแนะทางการปฏิบัติงานกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน

๑. การเขียนครั้งที่ในรายงานการประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยการเขียนครั้งที่ประชุม ให้เป็นไปตามคำอธิบาย ๑๐ ในระเบียบฯ โดยให้ลงครั้งที่ประชุมเป็นรายปี โดยเริ่มจากเลข ๑ เรียงเป็นลำดับไปจนถึงปีปฏิทิน ทับเลขปีพุทธศักราชที่ประชุม เมื่อขึ้นปีปฏิทินใหม่ให้เริ่มครั้งที่ ๑ ใหม่ เรียงไปตามลำดับ เช่น ครั้งที่ ๑๒/๒๕๖๕ หรือจะลงจำนวนครั้งที่ประชุมทั้งหมดของคณะที่ประชุมหรือการประชุมนั้น ประกอบกับครั้งที่ประชุมเป็นรายปี ก็ได้ เช่น ครั้งที่ ๒๐๕-๑๒/๒๕๖๕

จากการชักข้อประเด็นนี้ในปีก่อน พบว่า อบก. ส่วนจังหวัด และ อบก. ส่วนอำเภอ ส่วนใหญ่ ได้ดำเนินการในประเด็นนี้แล้ว แต่ยังมี อบก. บางส่วนที่ยังคงระบุครั้งที่ในรายงานการประชุม โดยเรียงจำนวนครั้งตามปีงบประมาณ ซึ่งไม่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ตาม QR code นี้

ระเบียบฯ ว่าด้วยงานสารบรรณ
(รายงานการประชุม)

๒. การเขียนรายงานการประชุม ให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำในหนังสือคู่มือการปฏิบัติงานและระเบียบกองทุนหมุนเวียนฯ (เล่มสีม่วง) ภาคผนวก
๓. กรณีอนุมัติโดยประธาน อบก. โปรดระบุในข้อเสนอ/ ข้อพิจารณาของฝ่ายเลขานุการฯ ว่าผู้ขอกู้มีคุณสมบัติ และอยู่ในหลักเกณฑ์การขอกู้เงินตามระเบียบ ประกาศ มติ คำสั่ง ข้อใด และเสนอประธานอนุมัติ ในประเด็นใดบ้าง (ชื่อผู้ขอกู้ จำนวนเงินที่อนุมัติ จำนวนปีที่ผ่อนชำระ เลขที่ดิน ผู้กู้ร่วม บุคคลค้ำประกัน ฯลฯ) โดยให้มีลักษณะเป็นแนวทางเดียวกับการเขียนมติที่ประชุม
๔. ก่อนการส่งเอกสารของผู้ขอกู้ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้โดยประธาน อบก. ส่วนต่าง ๆ หรือโดยมติที่ประชุม อบก. ส่วนต่าง ๆ มาเพื่อฝ่ายเลขานุการ อบก. ส่วนกลาง นำเรื่องเสนอปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาอนุมัติการเบิกจ่ายเงินกู้ นั้น หากเป็นการทำสำเนาเอกสาร ให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับเอกสารชุดนั้นรับรอง "สำเนาถูกต้อง" ในเอกสารทุกหน้าทุกฉบับ ยกเว้นกรณีพื้นที่สำหรับการรับรอง สำเนาไม่จำกัด เช่น สัญญาขายฝาก สัญญาจำนอง สารบัญจดทะเบียน (หลังโฉนด) เป็นต้น ปรากฏข้อความเต็มพื้นที่ในหน้ากระดาษ อนุโลมให้มีการรับรองสำเนาเพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง โดยผู้รับรองสำเนา ให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐
๕. ตรวจสอบการทำนิติกรรมในสารบัญจดทะเบียนของที่ดินที่ขอรับความช่วยเหลือ ว่าเคยได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนหมุนเวียนฯ มาก่อนหรือไม่ เช่น เคยจำนองไว้กับสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ต่อมาได้ไถ่ถอนแล้ว (ทั้งการไถ่ถอนก่อนสิ้นสุดสัญญา และไถ่ถอนเมื่อครบสัญญา) และนำที่ดินแปลงเดิมมาขอความช่วยเหลือใหม่ หากเป็นที่ดินที่เคยได้รับความช่วยเหลือมาก่อน โปรดสอบถามเหตุผลและความจำเป็นที่นำมาขอความช่วยเหลือใหม่ เพื่อเสนอให้ที่ประชุม อบก. ส่วนต่าง ๆ ทราบ

๖. การเสนอเรื่องให้ที่ประชุม อบก. พิจารณาเงินกู้ หากผลวิเคราะห์จาก ธ.ก.ส. ปรากฏว่าผู้ขอกู้มีรายได้เพียงพอในการชำระหนี้ภายใน ๒๐ ปี และราคาประเมินที่ดิน (พร้อมสิ่งปลูกสร้าง (ถ้ามี)) เป็นไปตามที่ระเบียบกำหนด รวมทั้งมีคุณสมบัติอื่น ๆ เป็นไปตามระเบียบ ประกาศ มติ และคำสั่งที่เกี่ยวข้อง ที่ประชุม อบก. ไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาไม่อนุมัติเงินกู้ให้แก่ผู้ขอกู้โดยใช้เหตุผลอื่น เช่น ไม่อนุมัติ เพราะผู้ขอกู้มีรายได้ไม่แน่นอน อาจถูกเลิกจ้างในอนาคต จึงอาจไม่มีความสามารถในการชำระหนี้คืนกองทุนหมุนเวียนฯ แม้ประมาณการกระแสเงินสดจะไม่ติดลบก็ตาม

ในทางกลับกัน ก็ไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ในกรณีมีผู้ขอกู้มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การขอกู้เงินกองทุนหมุนเวียนฯ เช่น อนุมัติเพราะผู้ขอกู้มีความขยันหมั่นเพียรประพฤติตนดี แม้จะปรากฏในตารางประมาณการกระแสเงินสดว่ามีรายได้ไม่เพียงพอในการชำระหนี้ ๒๐ ปี (รายได้ติดลบ)

๗. การพิจารณาว่าผู้ขอกู้มีคุณสมบัติเป็นเกษตรกรหรือไม่ ให้ยึดตามนิยามภายใต้ระเบียบและมติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. ๒๕๒๘ ข้อ ๔
  - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔
  - ระเบียบว่าด้วยการบริหารกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓
  - มติคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน (กชก.) ในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๗ และในคราวการประชุม กชก. ครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๗

ดังนั้น ในการพิจารณาการขอกู้เงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน ว่าผู้ขอกู้เป็นเกษตรกรหรือไม่ ให้พิจารณาจากระเบียบและมติตามข้างต้น จะเห็นได้ว่าเกษตรกรตามคำจำกัดความของระเบียบฯ และมติที่เกี่ยวข้อง กำหนดไว้เพียงเรื่องของอาชีพเท่านั้น เช่น ทำสวน ทำนา ทำไร่ ทำนาเกลือฯ โดยไม่ได้กำหนดว่าจะต้องขึ้นทะเบียนเกษตรกร หากมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพรองหรือมีรายได้จากภาคการเกษตรเพียงเล็กน้อย ก็ถือเป็นเกษตรกรตามคำจำกัดความตามระเบียบฯ และไม่นำเกณฑ์รายได้ หรือสัดส่วนรายได้ระหว่างในภาคเกษตรกับนอกภาคเกษตรมาพิจารณา แต่ในกรณีเกษตรกรที่มีรายได้สุทธิจำนวนมาก (มากกว่าจำนวนเงินที่ขอกู้) จะเป็นกรณีที่ อบก. ส่วนต่าง ๆ จะต้องใช้ดุลพินิจตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖(๒) ว่ามีหนี้สินอันเกิดจากเหตุสุจริต จำเป็นและเป็นภาระหนักหรือไม่ หรือมีความสามารถในการชำระหนี้คืนได้ด้วยตนเองหรือไม่ หรือการชำระหนี้คืนสามารถชำระคืนให้เร็วขึ้นตามที่มีรายได้สุทธิจำนวนมากหรือไม่ และในกรณีเกษตรกรที่ไม่มีการลงทะเบียนเกษตรกรไว้กับกรมส่งเสริมการเกษตร หรือกรมอื่น ๆ นั้น นิยามของกองทุนหมุนเวียนฯ ในเรื่องเกษตรกรไม่ได้กำหนดความเชื่อมโยงกับการลงทะเบียนเกษตรกรแต่อย่างใด ในทางปฏิบัติ หากผู้ขอกู้ไม่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ผู้วิเคราะห์คำขอกู้เงิน (ธ.ก.ส.) และฝ่ายเลขานุการ อาจต้องเสาะหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากสภาพแวดล้อมว่าผู้ขอกู้เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือไม่ และอาจใช้หลักฐานอื่น ๆ ประกอบ เช่น ภาพถ่ายกิจกรรมการเกษตร ใบเสร็จการขายผลผลิต/ ใบเสร็จซื้อวัตถุดิบ การสอบถามจากผู้นำชุมชนหรือบุคคลที่อาศัยอยู่ข้างเคียง ฯลฯ

๘. การพิจารณาว่าผู้ขอกู้มีคุณสมบัติเป็นผู้ยากจนหรือไม่ ให้เป็นไปตามระเบียบและมติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. ๒๕๒๘ ข้อ ๔
  - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔
  - ระเบียบว่าด้วยการบริหารกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓
  - มติคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน (กชก.) ในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๑

“ผู้ยากจน” (ตามระเบียบฯ ข้างต้น) หมายความว่า ผู้ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอและอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. ๒๕๒๘ กำหนด

มติที่ประชุม กชก. ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๑ กำหนดคำนิยามของคำว่า “ผู้ยากจน” หมายความว่า ผู้ที่ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอและอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถจะช่วยเหลือตัวเองได้ ได้แก่ ผู้มีรายได้สุทธิไม่เกินปีละ ๘๗,๐๐๐ บาท และเป็นผู้ที่ไม่มีที่ดินสำหรับทำกินหรืออยู่อาศัย หรือมีแต่ไม่เพียงพอ หรือเป็นผู้ไม่มีทรัพย์สินอื่นใดเพียงพอแก่การชำระหนี้ นอกจากทรัพย์สินที่นำไปขายฝาก จำนอง หรือให้เจ้าหนี้อึดถือไว้เป็นประกัน และทรัพย์สินที่ต้องใช้เป็นที่ดินทำกินหรืออยู่อาศัย สำหรับผู้มีรายได้สุทธิเกินกว่า ๘๗,๐๐๐ บาท แต่อยู่ในหลักเกณฑ์อื่นดังกล่าว กชก. อาจพิจารณาช่วยเหลือตามที่เห็นสมควรเป็นราย ๆ ไป และได้มอบอำนาจการใช้ดุลพินิจดังกล่าวแก่ อชก. ต่าง ๆ ตามวงเงินที่ได้รับมอบอำนาจ

ดังนั้น การพิจารณาว่าผู้ขอกู้เป็นผู้ยากจนตามระเบียบและหลักเกณฑ์หรือไม่ นอกจากพิจารณารายได้เป็นเกณฑ์ตามที่กำหนดแล้ว ให้พิจารณาตามข้อยกเว้นตามมติข้างต้นด้วย แต่หากผู้ขอกู้ประกอบอาชีพทั้งในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ให้ถือว่าผู้ขอกู้เป็นเกษตรกร แม้อาจมีรายได้ส่วนใหญ่มาจากนอกภาคเกษตร เนื่องจากระเบียบฯ ไม่ได้กำหนดสัดส่วนของรายได้หรือเวลาในการทำกิจกรรมในการประกอบอาชีพในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรไว้

๙. ฝ่ายเลขานุการฯ อบก. ส่วนต่าง ๆ ตรวจสอบความสอดคล้องของผลวิเคราะห์ในคำขอกู้เงิน ก่อนเสนอเรื่องให้ที่ประชุม อบก. พิจารณา โดยเฉพาะตัวเลขรายได้สุทธิ รายได้เฉพาะตัว จำนวนหนี้สินอื่น จำนวนแรงงานในครัวเรือน ราคาประเมินที่ดิน หากตัวเลขที่ปรากฏในแต่ละจุดของผลวิเคราะห์ไม่ถูกต้องสอดคล้องกัน โปรดประสานงาน ธ.ก.ส. หรือเสาะหาข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขก่อนนำเรื่องเสนอที่ประชุม

๑๐. การประเมินสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินที่ขอรับความช่วยเหลือ ตามระเบียบว่าด้วยการบริหารกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒๐ ระบุว่า “...ในการประเมินราคาที่ดินดังกล่าว ให้ใช้ราคาประเมินของธนาคาร และกรณีที่มีสิ่งปลูกสร้างอยู่บนที่ดินนั้น ให้ธนาคารประเมินราคาสิ่งปลูกสร้างรวมด้วย ไม่ว่าสิ่งปลูกสร้างนั้นจะมีราคาเท่าใด...”

ซึ่งหลักเกณฑ์การประเมินราคาที่ดินและสิ่งปลูกสร้างกรณีเป็นลูกค้ำ ธ.ก.ส. ลักษณะสิ่งปลูกสร้างที่ตั้งอยู่ในที่ดินแปลงที่จะประเมินราคาจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้ คือ เจ้าของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างต้องเป็นบุคคลเดียวกัน หมายถึง เจ้าของกรรมสิทธิ์สิ่งปลูกสร้างและเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน ต้องเป็นบุคคลเดียวกัน ทั้งนี้ อนุโลมให้ผู้ที่ได้ทำการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างการสมรสให้ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของคู่สมรสด้วย

สำหรับการประเมินที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเพื่อขอกู้เงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืม แก่เกษตรกรและผู้ยากจน ให้ประเมินตามระเบียบและหลักเกณฑ์ของกองทุนหมุนเวียนฯ ตามระเบียบฯ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒๐ ทั้งนี้ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินและเจ้าของสิ่งปลูกสร้างมิใช่ บุคคลเดียวกัน ไม่สามารถจดจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างในที่ดินดังกล่าวได้ เนื่องจากทรัพย์สินที่จำนอง ต้องเป็นทรัพย์สินของผู้จำนองเท่านั้น การดำเนินการจดจำนองกรณีดังกล่าว หากผู้ขอกู้ประสงค์จะให้มีการ ประเมินสิ่งปลูกสร้างด้วย อาจดำเนินการได้ ๒ แนวทาง ดังนี้

(ก) เจ้าของที่ดินจดจำนองที่ดินไว้เป็นสัญญาฉบับหนึ่ง แล้วให้เจ้าของสิ่งปลูกสร้างจดจำนอง เพิ่มหลักทรัพย์สินปลูกสร้าง เพื่อค้ำประกันหนี้เงินกู้ของเจ้าของที่ดินตามสัญญาเงินกู้และ/หรือสัญญา จำนองซึ่งได้จดทะเบียนจำนองต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมที่ดินแล้วอีกฉบับหนึ่ง ซึ่งการจำนองเพิ่ม หลักทรัพย์สินเฉพาะสิ่งปลูกสร้าง เป็นการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น ไม่รวมกับที่ดิน โดยต้องมีการประกาศ ๓๐ วัน ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๔๗) ออกตามความ ในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๕

(ข) เจ้าของสิ่งปลูกสร้างเข้าถือกรรมสิทธิ์ร่วมในที่ดิน โดยการจดทะเบียนประเภทกรรมสิทธิ์ รั่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมที่ดิน ซึ่งกรณีดังกล่าวจะต้องค่าใช้จ่ายตามระเบียบของทางราชการตาม อัตราส่วนที่ขอเข้าถือกรรมสิทธิ์ร่วม เมื่อจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ร่วมแล้วจะปรากฏชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ร่วมกัน แล้วให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมจดทะเบียนจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างในที่ดินดังกล่าวได้ โดยไม่ต้อง ประกาศตาม ข้อ (ก) แต่อย่างใด เมื่อเจ้าของสิ่งปลูกสร้างเข้าถือกรรมสิทธิ์ร่วมในที่ดินแล้ว ธ.ก.ส. ก็สามารถ ประเมินราคาสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินที่ขอความช่วยเหลือได้

๑๑. การยกเว้นการชำระเงินต้นไม่เกิน ๕ ปีแรก หากข้อมูลในตารางประมาณการกระแสเงินสดฯ มีการยกเว้น การชำระเงินต้นไม่เกิน ๕ ปีแรก ต้องนำเสนอประเด็นการยกเว้นเงินต้นให้ อบก. พิจารณาด้วย (ระเบียบ ว่าด้วยการบริหารกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒๖ วรรคสอง)
๑๒. กรณีที่ฝ่ายเลขานุการ อบก. ส่วนกลาง ตรวจสอบเอกสารการอนุมัติเงินกู้ของผู้ขอกู้แล้วปรากฏว่า ไม่สามารถขออนุมัติเบิกจ่ายเงินกู้ได้ และได้มีหนังสือแจ้งฝ่ายเลขานุการ อบก. ส่วนต่าง ๆ แล้ว เนื่องจาก ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การขอกู้เงิน (เช่น มีหลายสัญญา ผู้ขอกู้ขาดคุณสมบัติ ผู้ขอกู้ถอนความประสงค์ การขอกู้เงิน ฯลฯ) สมควรเสนอให้ที่ประชุมทราบในการประชุม อบก. ครั้งต่อไป
๑๓. ในการพิจารณามูลเหตุแห่งหนี้เกิดจากเหตุสุจริต จำเป็น และเป็นภาระหนักของผู้ขอกู้ ตามระเบียบว่าด้วย การบริหารกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖ (๒) หากปรากฏว่า ผู้ขอกู้มีรายได้สุทธิ หรือมีเงินคงเหลือหลังหักหนี้สินอื่นแล้ว ยังคงมีจำนวนเงินคงเหลือมากกว่าจำนวนเงินที่ ขอกู้ จำเป็นที่ต้องเสนอให้ที่ประชุมทราบถึงเหตุผล เพื่อประกอบการพิจารณาในประเด็นความเป็น ภาระหนัก เนื่องจากผู้ขอกู้มีรายได้สุทธิต่อปีมากกว่าจำนวนเงินที่ขอกู้ โดยมีแนวทางดำเนินการตามข้อใด ข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

๑๓.๑ หากที่ประชุม อบก. ได้มีการพิจารณาประเด็นความเป็นภาระหนักของผู้ขอกู้แล้ว โดยผู้ขอกู้มีรายได้สุทธิต่อปีมากกว่าจำนวนเงินที่ขอกู้ แต่ไม่ได้บันทึกในรายงานการประชุม โปรดบันทึก เหตุผลที่อนุมัติในประเด็นว่าเป็นภาระหนักอย่างไร ในรายงานการประชุมเพิ่มเติมให้ครบถ้วน

๑๓.๒ หากที่ประชุม อบก. ไม่ได้พิจารณาประเด็นความเป็นภาระหนักของผู้ขอกู้ โปรดนำเรื่อง เสนอที่ประชุม อบก. ส่วนอำเภอ ในครั้งต่อไปเกี่ยวกับประเด็นความเป็นภาระหนัก หากพิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่สมควรอนุมัติเงินกู้ โปรดแจ้งผลการพิจารณาให้ สกร. ทราบเพื่อดำเนินการบันทึกและปรับปรุงข้อมูลของ

ผู้ขอกู้ให้เป็นปัจจุบันต่อไป แต่หากพิจารณาแล้วยังเห็นว่าสมควรอนุมัติเงินกู้ โปรดระบุเหตุผลในรายงานการประชุมในประเด็นการเป็นภาระหนักตามสภาพข้อเท็จจริง เช่น เจ้าหนี้มีกำหนดระยะเวลาในการชำระหนี้ และไม่ยินยอมขยายเวลาการชำระหนี้ ผู้ขอกู้ประสบเหตุฉุกเฉินจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อกรณีฉุกเฉินจำเป็น เป็นต้น

๑๔. การคิดแรงงานในครัวเรือน มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๑๔.๑ กรณีบุคคลในครัวเรือน มีรายได้จากการประกอบอาชีพอื่น โดยนำรายได้ทั้งหมดมาใช้ร่วมกันกับบุคคลในครัวเรือน สามารถนำรายได้ ค่าใช้จ่าย ทั้งหมดของบุคคลนั้น มาแสดงในตารางรายได้/ ค่าใช้จ่ายได้ และนำมาคิดเป็นแรงงานในครัวเรือน

๑๔.๒ กรณีบุคคลในครัวเรือน มีรายได้จากการประกอบอาชีพอื่น โดยช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเฉพาะการส่งเงินให้เพียงบางส่วนให้นำรายได้เฉพาะที่ส่งให้ มาคำนวณเป็นรายได้ในครัวเรือน แต่ไม่นำมาคิดเป็นแรงงานในครัวเรือน

๑๔.๓ กรณีบุคคลในครัวเรือน มีรายได้จากการประกอบอาชีพอื่น แต่มิได้ช่วยส่งเงินให้ครัวเรือน ไม่ต้องนำรายได้ค่าใช้จ่ายของบุคคลนั้น มาคำนวณเป็นรายได้ในครัวเรือน และไม่ต้องนำมาคิดเป็นแรงงานในครัวเรือน

๑๕. กรณีการอนุมัติเงินกู้ที่เป็นเรื่องเร่งด่วน เช่น ขยายฝาก/สัญญาประนีประนอมยอมความจะสิ้นสุดสัญญาภายใน ๒-๓ สัปดาห์ และเจ้าหนี้อาจไม่ขยายสัญญาให้ โปรดแจ้งผู้ขอกู้ให้รับทราบถึงกรอบระยะเวลาและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ขอกู้ประสานงานเจ้าหนี้พิจารณาให้ความอนุเคราะห์ขยายเวลาการชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณี พร้อมทั้งส่งเรื่องเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ และขออนุมัติเบิกจ่ายเงินกู้โดยเร่งด่วน และขอให้เหลือระยะเวลาให้ส่วนกลาง และ ธ.ก.ส. สามารถดำเนินการได้ทัน อย่างน้อย ๑๕ วันทำการหรือตามกรอบเวลาการปฏิบัติงาน โดยดำเนินการดังนี้

๑๕.๑ ประสานงานเจ้าหนี้ที่ส่วนกลางให้ทราบพร้อมส่งเอกสารสำคัญทางช่องทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือช่องทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ มาล่วงหน้าก่อน ทันทีที่ทราบผลการประชุมอนุมัติแล้ว เพื่อเจ้าหนี้ที่ส่วนกลางจะได้ตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ ก่อน และเตรียมการเพื่อขออนุมัติเบิกจ่ายเงินและส่งเรื่องให้ ธ.ก.ส. ต่อไป พร้อมทั้งจัดส่งเอกสารทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษในภายหลัง

๑๕.๒ เรื่องด่วน กรุณาประทับคำว่า ด่วน ด่วนมาก หรือด่วนที่สุด ในหนังสือนำส่ง พร้อมทั้งระบุในเนื้อหาให้ทราบถึงกำหนดเวลาสัญญาจะสิ้นสุด

๑๖. กรณีที่ผลวิเคราะห์ค่าขอกู้เงินแสดงว่าการขอกู้เงินไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การขอกู้เงินกองทุนหมุนเวียนฯ อาจแนะนำแนวทางแก้ปัญหาให้แก่ผู้ขอกู้ได้ตามความจำเป็น เช่น

๑๖.๑ กรณีที่หลักประกันมีราคาประเมินไม่เพียงพอกับจำนวนเงินที่ขอกู้ ให้แจ้งผู้ขอกู้พิจารณาความเป็นไปได้ในการลดวงเงินที่ขอกู้ลง เพื่อให้ราคาประเมินหลักทรัพย์เป็นไปตามระเบียบและหลักเกณฑ์การขอกู้เงินกองทุนหมุนเวียนฯ โดยผู้ขอกู้ต้องสมทบเงินส่วนตัวเอง หรือเจรจากับเจ้าหนี้เพื่อลดหย่อนจำนวนเงินที่เป็นหนี้ ทั้งนี้ มีหน่วยงานที่ให้บริการประชาชนในการเจรจากับเจ้าหนี้หลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด (สคช.), ศูนย์ช่วยเหลือลูกหนี้และประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กรมสอบสวนคดีพิเศษ, กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, กรมบังคับคดี, ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนี้ในระบบ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น

๑๖.๒ กรณีรายได้ไม่เพียงพอชำระหนี้ อาจแจ้งผู้ขอกู้หารายได้เสริม หรือแจ้งแหล่งที่มาของรายได้เพิ่มเติมที่ยังไม่ได้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิเคราะห์ (ธ.ก.ส.) ซึ่งต้องมีหลักฐานประกอบ เพื่อยืนยันเรื่องขอกู้ใหม่

ทั้งนี้ การยื่นเรื่องเพื่อขอกู้ใหม่หลังจากที่ยืดเรื่องแล้ว ต้องมีพยานหรือหลักฐานเพิ่มเติม ซึ่งทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ จึงจะสามารถรับเรื่องไว้ดำเนินการต่อไปได้ แต่หากผู้ขอกู้ไม่สามารถดำเนินการทางใดทางหนึ่งหรือหลายทางที่จะหาหลักฐานใหม่เพิ่มเติม หรือทำให้จำนวนหนี้ลดลงให้เพียงพอกับราคาประเมินหลักประกันได้ กองทุนหมุนเวียนฯ ก็อาจจะให้ความช่วยเหลือเรื่องที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์การขอกู้เงินได้

๑๗. การจัดประชุม ออก. โดยมีเฉพาะเรื่องเพื่อทราบ แต่ไม่มีเรื่องเพื่อพิจารณา

๑๗.๑ การจัดประชุมคณะกรรมการ/ คณะอนุกรรมการ ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารกองทุนหมุนเวียน เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราเบี้ยประชุมสำหรับคณะกรรมการบริหารกองทุนหมุนเวียน และคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการบริหารกองทุนหมุนเวียนแต่งตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๒ ไม่ได้กำหนดจำนวนครั้งในการประชุมแต่ละเดือน

๑๗.๒ กรณีที่ต้องเบิกจ่ายค่าเบี้ยประชุมให้แก่คณะกรรมการ/ คณะอนุกรรมการ ตามประกาศฯ ข้อ ๔ และข้อ ๗ ให้จ่ายค่าเบี้ยประชุมในอัตราไม่เกินที่กำหนดต่อครั้งต่อเดือน และตามประกาศฯ ข้อ ๑๐ “การเบิกจ่ายเบี้ยประชุมให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีหน้าที่บริหารกองทุนหมุนเวียนที่จะพิจารณาได้ภายใต้หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และอัตราที่กำหนดข้างต้น โดยต้องคำนึงถึงสถานะการเงินของกองทุนหมุนเวียนและภารกิจตามหน้าที่เป็นสำคัญ...” เมื่อพิจารณาถึงสถานะการเงินกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจนในปัจจุบัน ปรากฏว่าไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม ประกอบกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน (อบก.) ส่วนอำเภอ อบก. ส่วนจังหวัด และ อบก. ส่วนกลาง มีหน้าที่พิจารณาช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน โดยมีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติการขอกู้เงินกองทุนหมุนเวียนฯ ตามวงเงินที่ได้รับมอบอำนาจ และมีอำนาจพิจารณาอนุมัติคงและลดดอกเบี้ยเงินกู้กรณีลูกหนี้ประสบภัยพิบัติ ดังนั้น การจัดประชุม ออก. ส่วนต่าง ๆ โดยไม่มีเรื่องที่เป็นวาระเพื่อพิจารณา แต่มีเฉพาะวาระเพื่อทราบ การประชุมนั้นจึงยังไม่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาอนุมัติการขอกู้ยืมเงินกองทุนหมุนเวียนฯ ที่จะสามารถเบิกจ่ายเบี้ยประชุมได้